

**PÉNZÜGYMINISZTERIUM
IGAZSÁGÜGYI ÉS RENDÉSZETI
MINISZTERIUM**

**Az 1 és 2 forintos címletű érmék bevonása következtében szükséges
kerekítés szabályairól szóló törvénytervezet**

Budapest, 2007. december

2008. évi törvény

az 1 és 2 forintos címletű érmék bevonása következtében szükséges kerekítés szabályairól

Az Országgyűlés, az 1 és 2 forintos címletű érmék bevonására tekintettel, a készpénz átadásával történő fizetések egységes szabályok szerinti teljesítése érdekében, a következő törvényt alkotja:

1. §

Forintkészpénz (bankjegy vagy érme) átadásával teljesülő fizetés esetén, amennyiben a felek közötti jogviszony alapján a fizetendő végösszeg nem 5 forintra vagy annak többszörösére végződik, akkor a 2. §-ban meghatározott kerekítési szabály alapján kell a fizetendő összeget megállapítani és kiegyenlíteni.

2. §

A kerekítés szabálya a következő:

- a) a 0,01 forinttól 2,49 forintig végződő összegeket lefelé, a legközelebbi 0;
- b) a 2,50 forinttól 4,99 forintig végződő összegeket felfelé, a legközelebbi 5;
- c) az 5,01 forinttól 7,49 forintig végződő összegeket lefelé, a legközelebbi 5;
- d) a 7,50 forinttól 9,99 forintig végződő összegeket felfelé, a legközelebbi 0 forintra végződő összegre kell kerekíteni.

3. §

- (1) Amennyiben külön törvény eltérően nem rendelkezik, úgy a jelen törvény rendelkezéseit, e törvény hatályba lépését követően, valamennyi jogviszony tekintetében alkalmazni kell.
- (2) Ez a törvény 2008. március 1-jén lép hatályba.

Általános indoklás

A Magyar Nemzeti Bank elnökének 10/2007. (X. 1.) MNB rendelete (továbbiakban: rendelet) értelmében az 1 és 2 forintos címletű érmék (továbbiakban: kiscímletű érmék) 2008. március 1-jei hatállyal elveszítik törvényes fizetőeszköz jellegüket.

A törvényjavaslat (továbbiakban: javaslat) biztosítja, hogy a kiscímletű érmék bevonását követően, a készpénz átadásával történő, forintban teljesített fizetések során a fizetendő összeg egységes szabályok szerint kerüljön megállapításra kiegyenlítésre. A javaslat meghatározza, hogyan járnak el a gazdasági élet szereplői abban az esetben, ha készpénz átadásával történő fizetéskor a végösszeg kiegyenlítése a forgalomban lévő forint bankjegy és érmecímletekkel nem lehetséges. A javaslat alapján a kiscímletű érmék bevonása után a fizetendő végösszeget pénzügyileg rendezettnak kell tekinteni, ha annak kiegyenlítésére a javaslatban meghatározott kerekítési szabály alkalmazásával kerül sor.

Részletes indoklás

1. §

A rendelet értelmében a kiscímletű érmék 2008. március 1-jei hatállyal elveszítik törvényes fizetőeszköz jellegüket, melynek következtében a fizetendő végösszeg készpénz átadásával történő rendezése 2008. március 1-jétől csak akkor lehetséges, ha az 5 forintra vagy annak többszörösére végződik. A készpénz átadásával történő fizetés körébe nem csak a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 21/2006. (XI. 24.) MNB rendelet 16. §-a (2) bekezdésének a) pontja szerinti „pénzösszeg közvetlen átadása” tartozik, hanem a hivatkozott bekezdésben felsorolt többi készpénzfizetési mód is. Ezeknél a fizetési módoknál a kerekítési kötelezettség az adott fizetési módon belül arra a mozzanatra vonatkozik, amikor a készpénz (bankjegy vagy érme) átadása megtörténik.

2. §

Amennyiben a fizetendő végösszeg készpénzzel történő pontos kiegyenlítése nem lehetséges, akkor a szakaszban meghatározott kerekítési szabály alkalmazásával kell eljárni.

3. §

A javaslat rögzíti, hogy rendelkezéseit készpénzfizetés esetén – amennyiben külön törvény másként nem rendelkezik – főszabályként valamennyi jogviszony tekintetében alkalmazni kell. A hatálybalépés időpontját a javaslat a rendelet hatályba lépésére való tekintettel határozza meg 2008. március 1. napjában.

ELŐTERJESZTÉS

A Monetáris Tanács a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény felhatalmazása alapján¹ 2007. augusztus 13-i ülésén döntött a kiscímletű érmék 2008. március 1-jével történő bevonásáról, melyhez a gazdasági szereplőknek – beleértve az államigazgatási szerveket – alkalmazkodniuk kell. A Monetáris Tanács egyetértő kormányzati álláspont ismeretében hozta meg döntését. Az 1 és 2 forintos címletű érmék bevonásáról szóló 10/2007. (X. 1.) MNB rendelet 2007. október 1-jén került kihirdetésre a Magyar Köztársaság hivatalos lapjában, a Magyar Közlönyben.

A kiscímletű érmék bevonásának indokoltsága

Az 1 és 2 forintos érmék bevonásának indoka, hogy a pénzforgalomban betöltött, viszonylag kis szerepük ellenére nagyon nagy igény jelentkezik új érmék gyártására és kibocsátására, jelentős veszteségeket okozva a jegybank számára. A látszólagos ellentmondás abban rejlik, hogy a kereskedelmi szervezeteknek jogszabályi kötelezettsége az 1 és 2 forintos összegek visszaadása, ugyanakkor a vásárlók a kapott érméket nem juttatják vissza a fizetési forgalomba. A kialakult helyzetet súlyosbítja, hogy kiscímletű érmék gyártási költsége lényegesen meghaladja a névértéküket, így egyre növekvő veszteséget okoznak a jegybanknak, illetve ezt meghaladó mértékben az egész gazdaságnak.

A kis értékű érmék használatának megszüntetésére több nemzetközi példa is található. Finnországban 2002. január 1-je óta nem gyártják és nem is használják az 1 és 2 euró centeseket. A finn szabályozás szerint a kiscímletű euróérmék törvényes fizetőeszközök, azonban a készpénzforgalomban nem vesznek részt. A kerekítés szabályára vonatkozóan a finnek egy önálló törvényt alkottak. A szabályozás lényege, hogy az euróban teljesített készpénzfizetéseknél csak a végösszeget kell – a legközelebbi öt eurócenttel osztható értékre – kerekíteni. Hollandiában hasonló gyakorlat valósult meg, ott azonban nem látták szükségesnek a kérdésre vonatkozóan külön jogszabály alkotását, csupán ajánlásokat fogalmaztak meg. Ezekben az országokban adminisztrációs kötelezettség előírása nélkül oldották meg a kerekítések végrehajtását, így nem volt szükség például a kerekített összeg bizonylatokon való feltüntetésére. Olaszországban a 80-as évektől az euró készpénzként történő bevezetéséig a líra legkisebb forgalomban lévő egysége a 100 lírás volt.

A kiscímletű érméket a gazdasági élet szereplői az esetek többségében zavaró tényezőnek tekintik, ezért az 1 és 2 forintosok bevonásának visszhangja pozitív volt. Egy közelmúltban készült lakossági felmérés szerint a megkérdezettek 88%-a egyetértő vagy közömbös véleményt fogalmazott meg a kiscímletű érmék bevonásával kapcsolatban.

¹ 4. § (2) bek., 31. § (1) bek., 49. § (1) bek.

A bevonásból adódó szabályozási kérdések

Az 1 és 2 forintos címletű érmék bevonása kizárólag a készpénzfizetés, mint fizetési mód használata terén vet fel olyan kérdést, amely a jelenlegi jogi keretek között az életszerű jogalkalmazással nem rendezhető, illetve amely jogszabályi úton történő szabályozásának hiánya jogbizonytalanságot eredményezhet.

Mivel a két érmecímlet bevonása következtében a tartozás készpénzben történő pontos kiegyenlítésére nem minden esetben lesz mód, ezért szükségszerűvé válik a kerekítés. A készpénzben történő fizetésnél a felek kerekítésre vonatkozó megegyezése hiányában azonban bármelyik fél hiányos teljesítésre, illetve tartozatlan fizetésre hivatkozhat, továbbá megfelelő jogi alap hiányában nem számolható el a kerekítésből származó többlet, illetve hiány sem. E szempontokra is figyelemmel indokolt jogszabályban, ezen belül is – kifejezett kormányrendeleti felhatalmazás hiányában, figyelemmel a tárgykör alapvető fontosságára és az érintettek széles körére – törvényben rögzíteni a készpénz átadásával történő fizetéskor alkalmazandó kerekítési szabályt.

A törvénytervezet kialakítása során az előterjesztők több lényeges elvi megfontolást is szem előtt tartottak.

- *Arányosság és életszerűség elve.* A javasolt szabályozás arányos, mivel figyelemmel van az egyedi kerekített összegek csekély mértékére, és arra hogy a kerekítési különbözet fizetési tranzakciók sorozata során 0-hoz konvergál. A törvénytervezet életszerűsége abban áll, hogy csak az alapvető fontosságú szabályozási kérdésekre koncentrál, a részletek megoldását illetően kellő szabadságot hagy a gazdasági szereplők számára.
- *Az adminisztratív terhelés minimalizálása.* A törvénytervezettel szemben támasztott alapvető követelmény volt, hogy – a kormányprogrammal és az európai uniós előírásokkal összhangban – ne növekedjen a gazdasági élet szereplőinek adminisztratív terhelése.
- *Jogalanyok közötti különbségtétel elkerülése.* A kialakított törvénytervezet nem differenciál a fizetési forgalom alanyai között, mivel az üzleti szereplőkre, magánszemélyekre és az állami intézményekre ugyanazon szabályok vonatkoznak.
- *Egyedi árak kerekítésének elkerülése.* A törvénytervezet előírásai nem jelentenek az egyedi árakra vonatkozó előírást, a kerekítést csak a készpénzben fizetendő végösszegekre vonatkozóan kell majd végrehajtani. A törvénytervezet ennek megfelelően differenciál a különböző fizetési módok között, ez azonban nem jelent gyakorlati problémát, tekintve hogy az esetek többségében választási lehetőség van a különböző fizetési módok között.

A fenti elvek alapján kialakított törvénytervezet lényege az alábbiakban foglalható össze. A kiscímletű érmék bevonása után a készpénz átadásával történő fizetéseknél pontos kiegyenlítés csak öt forinttal osztható végösszeg esetén lehetséges, egyéb esetben kerekítést kell alkalmazni. A törvényjavaslatban szereplő kerekítési szabály a matematika általános kerekítési szabályát figyelembe véve került meghatározásra. Tekintettel arra, hogy a hatályos

szabályozás² alapján a fillér a forint váltópénze, s mint olyan, az árak meghatározásakor jogszerűen használható, továbbá a hatályos jogi szabályozásban is található több olyan rendelkezés³, mely egyes fizetési kötelezettségek egységarányos mértékét még több tizedes jegyben kifejezett összeggel határozza meg, a kerekítési szabály a fillérre vonatkozó esetleges kerekítéseket is kezeli. A 0,01 forinttól 2,49 forintig végződő összegeket lefelé, a 7,50 forinttól 9,99 forintig végződő összegeket felfelé 0-ra, 2,50 forinttól 4,99 forintig felfelé és 5,01 forinttól 7,49 forintig lefelé 5 forintra kell kerekíteni.

A törvénytervezet gyakorlati következményei

A kerekítési különbözet bizonylatolásának kérdése. A törvénytervezet nem írja elő a kerekített összeg illetve a kerekítési különbözet bizonylaton való feltüntetését. Ez a megoldás egyszerűbbé és olcsóbbá teszi a kiscímletű érmék bevonásával előálló helyzet kezelését.

Amennyiben jogszabály írná elő, hogy a kerekítés összegét szerepeltetni kell a bizonylaton, akkor ez 360.000 pénztárgépet és 13.000 taxamétert érintene. Következésképpen 66 ezer pénztárgép lecserélését illetve jelentős szoftver módosítást tenne szükségessé avégett, hogy a kerekítés összegét fel lehessen tüntetni a bizonylaton. Az APEH számításai szerint mindez mintegy 25 milliárd forint költséggel járna. A Posta kalkulációi szerint, éves szinten 500 millió Ft-os költséget jelentene, ha a kerekítések összegét tételesen bizonylatolni kellene. Finnországban és Hollandiában, ahol a készpénzfizetések során nem használják az 1 és 2 euró centeseket, – hasonlóan a magyar törvénytervezethez – a bizonylatokon csak a vásárolt tételek összeadása utáni végösszeg szerepel, a pénztáros fejben végzi el a kerekítést.

A bankkártyás fizetések esetén történő kerekítés. A törvénytervezet a készpénzes fizetéseknél teszi kötelezővé a kerekítést, ugyanakkor azt nem zárja ki bankkártyás fizetésnél sem, amennyiben ez utóbbira teljesül a pénzforgalmi szolgáltatásokról és az elektronikus fizetési eszközökről szóló 227/2006. (XI. 20.) Korm. rendelet 14. § (6) bekezdése, mely szerint a bankkártyával elszámolt összeg meg kell hogy egyezzen a bizonylaton szereplővel (ennek választása esetén tehát a kerekítés rávezetendő a bizonylatra).

A kerekítési különbözetek elszámolása. A kerekítési különbözet fizetési tranzakciók sorozata során 0-hoz konvergál, az esetlegesen fennmaradó összeg – a jelenlegi pénzári gyakorlathoz hasonlóan – egyéb bevétel vagy ráfordítás jogcímen számolható el. A vállalkozásoknak a készpénzkezelési szabályzatukban rendelkezniük kell a pénztártöbblet/hiány kezeléséről. A pénzkezelési szabályzatban a vállalkozásoknak ma is szabályozniuk kell az ellenőrzés gyakoriságát és módját, így értelemszerűen a kerekítési különbözet kezelését és ellenőrzését is.

Kerekítés összege utáni ÁFA fizetési kötelezettség. A kerekítési különbözet tartalmában egyéb ráfordítás vagy egyéb bevétel (a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 71. és 81. §), mivel a vállalkozás működése során rendszeresen felmerülő tételről lesz szó, amely nem része az árbevételnek, a pénzügyi bevételeknek vagy ráfordításoknak és nem minősül rendkívülinek.

A kerekítési különbözet az új áfa törvény (2007. évi CXXVII. törvény) értelmében sem adóköteles „ügylet”: az új törvény szerint a termékértékesítés a birtokba vehető dolog átengedése, de a pénzt a törvény nem birtokba vehető dologként határozza meg (9. §).

² 9000/1946. (VII. 28.) ME rendelet 1. § (2) bek.

³ pl. a földgáz közüzemi díjainak megállapításáról szóló, legutóbb a 27/2007. (III. 2.) GKM rendelettel módosított 96/2003. (XII. 18.) GKM rendelet

Szolgáltatásnyújtásnak sem minősül az ügylet, mert az ügylet célja az ellenérték pénzzel való megtérítése (13. §).

A pénzforgalmi közvetítők szerepe. A készpénzáttutalási megbízáson továbbra is a pontos összegek szerepelnek függetlenül attól, hogy a fizetésre kötelezett készpénzben vagy számlapénzben kívánja az adott összeget rendezni. Készpénz befizetésekor a Postánál kerül sor a kerekítésre, a keletkező hiányt vagy többletet a Posta számolja el. A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 21/2006. (XI. 24.) MNB rendelet 41.§ (2) bekezdése alapján a megbízás jogosultja (így pl. a különböző közmű cégek, adóhatóság) részére készpénzáttutalási megbízáson szereplő pontos összeget utalja át a Posta.

A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 21/2006. (XI. 24.) MNB rendelet 44.§ (1) és (2) bekezdése alapján a kifizetési utalványon (pl. nyugellátási utalvány) feltüntetett összeg szükség esetén kerekítéssel történő kifizetésével teljesíti a Posta a megbízást. Mivel a Posta általi készpénz kifizetésekor kerül sor a kerekítésre, az ennek során keletkező többletet vagy hiányt egyéb bevételként vagy egyéb ráfordításként a Posta számolja el. A pénzforgalmi közvetítő rendszer egyéb szereplői is hasonló funkciót látnak el a kiscímletű érmék bevonásával előálló helyzet kezelésében.

A javaslat hatályba léptetése a kiscímletű érmék bevonásával egy időben szükséges.

A bevonásig hátralévő rendkívül rövid idő az államigazgatási egyeztetési eljárás lehető legrövidebbre szorítását és a tervezet mihamarabbi Országgyűléshez való benyújtását teszi szükségessé – a Parlament ülésezési rendjére tekintettel is sürgős tárgyalást és azonnali tárgysorozatba vételt kérve.

Budapest, 2007. december „ ”

Dr. Veres János

Dr. Takács Albert